

Τα τσακωνικά είναι επιβίωση της αρχαίας Λακωνικής και το μοναδικό γλωσσικό ιδίωμα, από αυτά που κρατούν από τις αρχαίες Ελληνικές διαλέκτους, το οποίο έμεινε ζωντανό- δηλαδή ομιλούμενο- τουλάχιστον στον Ελλαδικό χώρο. Εκτός του Ελλαδικού χώρου παρόμοιους δεσμούς έχουν η Ποντιακή, η Καππαδοκική και τα Ελληνικά της Νότιας Ιταλίας.

Η σπανιότητα οφείλεται στο γεγονός ότι από τον 3^ο αιώνα π.Χ. και εντεύθεν, όπως είναι γνωστό, επικράτησε στον Ελληνικό κόσμο η Αλεξανδρινή ή Ελληνιστική Κοινή, που προήλθε από την Αττική διάλεκτο και είχε υπερδιαλεκτικό χαρακτήρα. Διάδοχός της ήταν η Μεσαιωνική ελληνική (6^{ος} ♦ 18^{ος} αι.) που εξελίχθηκε στη σημερινή Νέα Ελληνική. Έτσι, τα τσακωνικά θεωρούνται σαν παραφθορά και εξέλιξη της αρχαίας Λακωνικής, αναμειγμένη με όλες τις επιρροές της ελληνικής γλώσσας κατά την εξέλιξη της μέχρι σήμερα.

Η διάλεκτος ομιλείται στις περιοχές της Κυνουρίας όπου υπάρχει τσακωνικός πληθυσμός, δηλαδή στον Τυρό, τα Σαπουνακαϊίκα, τα Μέλανα, τον Άγιο Ανδρέα, την Πραματευτή, τη Βασκίνα, το Λιβάδι, τη Σαμπατική, τον Πραστό, τη Σίταινα και την Καστάνιτσα.. Από τα υπάρχοντα στοιχεία φαίνεται ότι τα τσακωνικά μιλήθηκαν κατά το παρελθόν και εκτός των ορίων της σημερινής Τσακωνιάς, όπως, για παράδειγμα, στη γειτονική περιοχή της Λακωνίας, αλλά και στις τσακωνικές αποικίες. Η τελευταία εκτίμηση στηρίζεται στην πρόσφατη - σχετικά- αποκάλυψη ότι στα χωριά Βάτικα και Χαβουτσι, των ανατολικών παραλίων της θάλασσας του Μαρμαρά, όπου ήταν συγκεντρωμένοι Τσάκωνες, μέχρι του έτους 1924 τουλάχιστον ήταν σε χρήση τα τσακωνικά. Σήμερα, βέβαια, η χρήση αυτού του ιδιώματος έχει υποχωρήσει αισθητά. Υπολογίζεται ότι το μιλούν (από μέτρια έως καλά) έως και 2.000 κάτοικοι της Τσακωνιάς, εκ των οποίων οι περισσότεροι είναι υπερήλικες. Αξίζει να σημειωθεί πως μέχρι το 1997 τα τσακωνικά διδάσκονταν στο Γυμνάσιο του Τυρού από ντόπιους καθηγητές.

Η ΤΣΑΚΩΝΙΚΗ ΔΙΑΛΕΚΤΟΣ

Τα κυριότερα γλωσσικά στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η Τσακωνική έχει στενούς δεσμούς με την Αρχαία Λακωνική είναι:

- α) Διατήρηση του Δωρικού **α** εκεί που η Ιωνική είχε η (μάτηρ- μήτηρ).
- β) Τροπή του **σ** σε **δασειά**, μεταξύ φωνηέντων, και αποκοπή του έπειτα.
- γ) Τροπή του **θ** σε **σ**.
- δ) Τροπή του τελικού **ς** σε **ρ** (ρωτακισμός) όταν ακολουθεί φωνήεν.
- ε) Διπλή προφορά του **υ** σαν **ου** και **ιου**, ανάλογα με το ποιο σύμφωνο υπάρχει πριν το **υ** (κύων-κούε, λύκος-λιούκο).
- ζ) Αποβολή του τελικού **ς** (τοίχο-τοίχος).

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΣΑΚΩΝΙΚΗ ΔΙΑΛΕΚΤΟΣ

Καούρ εκοκιάτε->
Καλώς ήλθατε

Τσεσ ποίουν ->
Τι κάνεις;

Ούρα κα τσε
βογγητά
Ποίετε ένα σταυρό
ταν Έωνη...->
Ωρα καλή και
ευλογημένη
Κάντε ένα σταυρό
στην Παναγία
Έλωνα

Καούρ εκάματε->
Καλώς ορίσατε

Επιμέλεια:

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
ΠΑΣΧΑΛΗ(Β΄)
2010-2011

Γρούσα νάμου είνι
τα Τσακωνικά.
Ρωτήετε να
νιούμι....->
Η γλώσσα μου είναι
τα Τσακωνικά
Ρωτήετε να σας
πουν.